

เศรษฐกิจ' ธรรมศาสตร์ ตลาดวิชา

เศรษฐศาสตร์ – เศษกระดาษ

อ.ดร.ณัฐพงษ์ พัฒนพงษ์

หากมองย้อนไปดูประวัติศาสตร์ของมนุษยชาติแล้ว จะเห็นได้ว่ามนุษย์ได้เผชิญกับภัยที่ทำให้เกิดภาวะความเดือดร้อนที่มีผลกระทบทั่วไปในสังคม ทั้งจากภัยธรรมชาติและภัยสงครามมาตลอดหลายพันปี แต่ในช่วงเวลาประมาณ 300 – 400 ปีที่ผ่านมา มนุษยชาติก็เผชิญกับภัยประเภทใหม่ นั่นก็คือ ภัยจากวิกฤตเศรษฐกิจ ซึ่งที่น่าสังเกตก็คือ ภัยเศรษฐกิจมักจะเกิดจากการที่ “ราคา” ของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเกิดการลดลงอย่างรวดเร็วจนทำให้เกิดผลกระทบไปทั่วทั้งระบบเศรษฐกิจ และประเด็นที่น่าคิดก็คือ “ราคา” คือ สิ่งที่มีมนุษย์ “สมมติ” ขึ้นเพื่อใช้เปรียบเทียบค่า แต่สิ่ง “สมมติ” กลับสร้างความเสียหายให้กับสิ่ง “จริง” ทั้งการจ้างงาน การผลิตสินค้า การบริโภคสินค้า ฯลฯ ในระดับที่ไม่น้อยไปกว่าภัยประเภทอื่นๆ

สิ่งที่น่าสนใจก็คือ มูลค่ารวมของสินทรัพย์ทางการเงินของทั้งโลกนั้นสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และ ณ ปัจจุบัน คิดเป็น 3.5 เท่า เมื่อเทียบกับมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) ของทั้งโลก ซึ่งตัวเลขดังกล่าวยังไม่รวมถึงมูลค่ารวมของตราสารอนุพันธ์ และหากพิจารณาจากข้อมูลล่าสุดของมูลค่าตราสารอนุพันธ์ในตลาดสหรัฐฯ จะยิ่งตกใจว่าคิดเป็นมูลค่าถึง 15 เท่าของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) (ข้อมูลโดย IMF และ McKinsey Global Institute) ประกอบกับเทคโนโลยีการสื่อสารและสารสนเทศในปัจจุบันที่เอื้อให้

เงินทุนไหลไปที่ใดในโลกก็ได้ภายในไม่กี่วินาทีหลังกดปุ่ม ยิ่งทำให้ความผันผวนของเงินทุนในการไหลเข้าออกประเทศต่างๆ สูงมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งยิ่งส่งผลกระทบต่อให้ราคามีความผันผวนมากขึ้น

ที่มา: เว็บไซต์

จากขนาดที่ใหญ่ขึ้นเรื่อยๆ ของมูลค่าสินทรัพย์ทางการเงิน ลองนึกถึงกรณีการลดลงร้อยละ 10 ของราคาสินทรัพย์ทางการเงินโดยรวม (ยังไม่รวมกรณีตราสารอนุพันธ์) จากการที่สินทรัพย์ทางการเงินมีขนาด 3.5 เท่าของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) นั้นหมายความว่ามูลค่าสินทรัพย์รวมลดลงเท่ากับร้อยละ 35 ของผลิตภัณฑ์มวลรวม (GDP) เลยทีเดียว และนั่นหมายถึงการที่ภาคเอกชนต้องบันทึกมูลค่าที่หายไปในงบการเงินว่าเป็นผลขาดทุน และด้วยการขาดทุนที่คิดเป็นมูลค่าขนาดนี้ จะนำมาซึ่งเกิดการปิด

กิจการและการเลิกจ้าง ซึ่งท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อ
ทั่วระบบเศรษฐกิจ

แน่นอนที่สุด เมื่อเกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น
ก็กลายเป็นภาระของรัฐบาลที่จะต้องเข้าช่วยเหลือ
ทั้งแก้ปัญหาของสถาบันการเงิน และกระตุ้นภาค
เศรษฐกิจจริงจากการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐหรือลด
ภาษี ซึ่งจะกลายเป็นภาระทางการคลังในที่สุด โดย
ภาครัฐเองก็มีข้อจำกัด เพราะรัฐบาลส่วนใหญ่ของโลกมี
ขนาดของรายรับหรือรายจ่ายในแต่ละปีไม่เกินร้อยละ
20 ของ GDP และยังคงต้องแบกรับภาระรายจ่ายอื่นๆ อยู่
แล้ว ทำให้การแก้ปัญหาต้องกู้เงินเพื่อนำมาเป็น
ค่าใช้จ่าย และท้ายที่สุดกลายเป็นปัญหาหนี้สาธารณะ
ขนาดมหึมาดังเช่นที่เกิดในยุโรป ณ ปัจจุบัน

ผลกระทบที่ส่งต่อกันมาเหล่านี้ก็เป็นประเด็นที่
น่าพิจารณา เพราะการเพิ่มขึ้นของราคาสินทรัพย์
ทำให้คนเพียงบางกลุ่มในระบบเศรษฐกิจได้ประโยชน์
แต่เมื่อราคาสินทรัพย์ลดลงอย่างรวดเร็ว ได้ส่งผล
กระทบทำให้เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ และกลับกลายเป็น
ภาระทางการคลังที่ผู้จ่ายภาษีทุกคนต้องรับผิดชอบ
รวมถึงผู้ใช้แรงงานซึ่งมักจะเป็นกลุ่มแรกได้รับ
ผลกระทบจากการถูกเลิกจ้างเมื่อเกิดเศรษฐกิจตกต่ำ

นอกจากปัญหาด้านการกระจายรายได้ และ
ภาระหนี้รัฐบาลแล้ว ตลอดหลายทศวรรษที่ผ่านมา
นักการเงินส่วนใหญ่ได้ให้การยอมรับว่าพันธบัตร
รัฐบาลของประเทศตะวันตกที่มีเศรษฐกิจขนาดใหญ่
เป็น สินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำ (safe asset หรือ risk-
free asset) แต่จากวิกฤตเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นตั้งแต่ปี
2551 เป็นต้นมา สินทรัพย์ที่มีความเสี่ยงต่ำอาจจะหา
ได้ยากขึ้นทุกวัน และจากการที่กองทุนต่างๆ สามารถ
ลงทุนทั้งสินทรัพย์ที่เป็น หุ้น พันธบัตร รวมไปถึงสินค้า
โภคภัณฑ์ในตลาดล่วงหน้า ทำให้ราคาของสิ่งเหล่านี้มี
เปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้น ทำให้โอกาส
ของการกระจายความเสี่ยงลดลงด้วยเช่นกัน

ปัญหาเหล่านี้ ยังรอคอยความรู้ทางเศรษฐ -
ศาสตร์ที่จะเข้าไปช่วยให้เกิดความเข้าใจ และนำไปสู่
การแก้ปัญหา ซึ่งนักเศรษฐศาสตร์เองจะต้องพัฒนา

ความรู้ใหม่ให้ทันกับปัญหาที่ขยายทั้งขอบเขต และ
ความซับซ้อนที่มากขึ้นทุกวัน ทำให้การสร้างความรู้
ทางเศรษฐศาสตร์จะต้องผสมผสานเข้ากับความรู้ในสาขา
อื่นๆ เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือการ
ป้องกันไม่ให้เกิดภัยเศรษฐกิจขึ้นอีกกับมนุษยชาติ ซึ่ง
ก็คือการป้องกันเพื่อไม่ให้สิ่ง “ของสมมติ” เช่น ราคา
และตราสารการเงิน ต่างๆ ซึ่งเป็นเพียงแผ่นเศษ
กระดาษ สร้างความหายนะให้ “ของจริง” เช่น การจ้าง-
งาน การผลิต และการได้รับบริการพื้นฐานของทุกคน
ในสังคมอีกต่อไป

คอลัมน์เศรษฐศาสตร์

มีวัตถุประสงค์เผยแพร่องค์ความรู้ด้านเศรษฐศาสตร์
สู่สาธารณะ โดยได้รับการสนับสนุนจากหนังสือพิมพ์
ประชาชาติธุรกิจ ตีพิมพ์บทความทุก 4 สัปดาห์
ท่านที่สนใจอ่านบทความย้อนหลังได้ที่ www.econ.tu.ac.th

ประสานงานและดำเนินการโดย

คณะทำงานสัมมนาและเผยแพร่

คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

เลขที่ 2 ถนนพระจันทร์

พระนคร กรุงเทพฯ 10200